

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Nieuw Leven in de Lus van Linne

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

21 april 2011 / rapportnummer 2314-68

1. Oordeel over het MER

Ballast Nedam Grondstoffen B.V. heeft het voornemen om een herinrichting uit te voeren in de Lus van Linne, een meander in de Maas nabij Roermond. De herinrichting moet leiden tot de realisatie van ruim 200 hectare dynamische riviernatuur en zal bijdragen aan hoogwaterbescherming. Voor de herinrichting is wijziging van het bestemmingsplan van de gemeente Roermond nodig en zullen onder andere vergunningen nodig zijn inzake de Ontgrondingenwet en de Waterwet. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Roermond treedt op als coördinerend bevoegd gezag.

De Commissie¹ is van oordeel dat in het MER de essentiële informatie aanwezig is voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming. Het MER 'Nieuw Leven in de Lus van Linne' is zowel inhoudelijk als wat betreft het aantal onderzochte alternatieven omvangrijk, maar goed toegankelijk. De motivering van de gemaakte keuzes is goed onderbouwd, navolgbaar en toetsbaar. De ontwikkeling en keuze van de alternatieven wordt helder uitgelegd en de alternatieven zijn vervolgens voldoende gedetailleerd uitgewerkt. De samenvatting geeft een beknopt en helder inzicht in het voornemen en het kaartmateriaal is over het algemeen van goede kwaliteit.

De Commissie adviseert voor de vervolgbesluitvorming het beperken van ongewenste gevolgen van het voornemen voor de stabiliteit van de stuw bij Linne en voor de bevaarbaarheid van de Maas nader uit te werken. Ook is het waarborgen van de standzekerheid en stabiliteit van de nieuw aan te leggen centrale scheidingsdam voor de vervolgbesluitvorming van belang.

Uit het MER komt naar voren dat de ruimte die het voornemen biedt aan recreatie² een negatief effect (verstoring) op natuur kan hebben. Het MER beschrijft maatregelen waarmee negatieve effecten kunnen worden voorkomen.

In het MER wordt ruim aandacht besteed aan de geluidsbelasting van het voornemen. Het MER geeft aan dat vooral bronmaatregelen van belang zijn, maar dat desondanks de geluidsbelasting hoger is dan de streefwaarden uit de Circulaire natte grindwinningen. Het voornemen voldoet aan de grenswaarden uit deze circulaire.

In hoofdstuk 2 wordt het oordeel van de Commissie nader toegelicht en worden aanbevelingen gedaan voor het vervolgtraject.

¹ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via commissiemer.nl onder 'Adviezen Commissie'.

² Pleziervaart, sportvissen, natuurobservatie en struinen.

2. Toelichting op het oordeel

2.1 Referentiesituatie

Op basis van de vastgestelde richtlijnen zou in de referentiesituatie realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) als autonome ontwikkeling moeten worden meegenomen. In het MER is de nulvariant uitgewerkt zonder realisatie van de EHS. Het MER geeft een gemotiveerde onderbouwing waarom volledige realisatie van de EHS voor 2018 niet als realistisch wordt beschouwd.

Om toch inzicht te geven in de –theoretische– situatie waarin de EHS wel voor 2018 wordt gerealiseerd is in het MER de nulvariant vergeleken met de variant ‘publieke ontwikkeling’. In deze laatste variant is volledige realisatie van de EHS als autonome ontwikkeling opgenomen. Hiermee komt het MER tegemoet aan de vastgestelde richtlijnen en geeft het inzicht in de milieugevolgen van realisatie van de EHS als autonome ontwikkeling. De Commissie heeft waardering voor de wijze waarop de referentiesituatie in het MER is onderbouwd en uitwerkt.

2.2 Bodem en water

2.2.1 Rivierkunde en morfologie

In het MER wordt ruim aandacht besteed aan de morfologische en hydraulische problematiek. Doordat het voornemen dynamiek toevoegt aan de rivier ontstaan veranderingen in de morfologie van de rivier. Er is op een doordachte manier naar oplossingen gewerkt voor een maximaal toelaatbare morfologische dynamiek. In een onderliggende rapportage³ zijn de uitkomsten van de berekeningen op een goede, volledige en consistente manier gepresenteerd.

De Commissie constateert echter een aantal onvolkomenheden in de uitvoering van de morfologische berekeningen, die van belang zijn voor de uitwerking van het voornemen. De onvolkomenheden hebben geen invloed op de vergelijking van de alternatieven in het MER. Ze zijn daarom niet essentieel voor de besluitvorming over het bestemmingsplan. Wel kunnen zij van belang zijn voor de vervolgbesluitvorming en dan met name voor de nadere, meer gedetailleerde uitwerking van het voornemen in het kader van de Waterwetvergunning, waarin ondermeer de maximaal toelaatbare morfologische dynamiek wordt getoetst aan de maximaal toelaatbare erosie en sedimentatie.

Bij de uitgevoerde morfologische berekeningen plaatst de Commissie de volgende kanttekeningen:

³ Nieuw Leven in de Lus van Linne, Hydraulisch Morfologisch Onderzoek, HKV Lijn in Water, PR 1854, augustus 2010.

- in de berekeningsresultaten van het gebruikte model⁴ is geen bandbreedte voor onzekerheden in de vegetatieruwheid toegepast. Dit betekent dat rekening moet worden gehouden met een onzekerheidsmarge in de resultaten;
- bij de bepaling van de kritieke stroomsnelheid voor het in beweging komen van aanmerkelijke hoeveelheden bodemmateriaal is uitgegaan van een onjuiste⁵ aanname van de weerstandscoefficiënt. Hierdoor is nog niet in detail duidelijk welk kaliber sediment bij een hoge waterafvoer waar in beweging zal zijn;
- de mogelijke erosie van het zomerbed bij een hoge waterafvoer is niet juist bepaald. Er is uitgegaan van een evenwichtsbenadering en niet van een kansfunctie (met zo nodig een toeslag). Te grote erosie zou het bezwijken van de grove toplaag⁶ tot gevolg kunnen hebben, met het risico van het wegeroderen van onderliggend materiaal en daardoor risico's voor de stabiliteit van de stuw bij Linne;
- de stelling dat de aanzanding in de meanderbocht die bij extreem hoge afvoer ontstaat direct daarna, wanneer de afvoer daalt, weer geheel wegerodeert is niet onderbouwd. Door aanzanding kan mogelijk een probleem voor de scheepvaart ontstaan;
- de centrale scheidingsdam is een zeer belangrijk onderdeel van het veiligheidsaspect van het plan. Aan de standzekerheid en stabiliteit van de dam vanaf de eerste dag dat deze zijn functie moet uitoefenen is nog geen aandacht besteed.

De Commissie adviseert voor de vervolgbesluitvorming over het voornemen:

- bij de berekeningen met behulp van het gebruikte WAQUA-model een bandbreedte voor de onnauwkeurigheid in de vegetatieruwheid aan te houden en hiermee de resultaten nader te detailleren;
- bij het bepalen van de kritische stroomsnelheid (*Shields*-criterium) in het WAQUA-snelheidsveld uit te gaan van de Chézy-coëfficiënt⁷ betrokken op de korrelruwheid (*skin friction*) in plaats van overall Chézy-waarden die in WAQUA worden gebruikt;
- de risico's op het wegeroderen van onderliggend materiaal en daarmee de mogelijke risico's voor de stabiliteit van de stuw bij Linne te onderzoeken, alsmede mogelijke maatregelen om deze risico's te beperken;⁸
- met empirische schattingen en zandtransportberekeningen de netto aanzanding in de meanderbocht na een hoogwater, en daarmee mogelijke problemen voor de scheepvaart⁹ en eventuele maatregelen om deze te voorkomen, beter in kaart te brengen;
- de standzekerheid van de centrale scheidingsdam en de tijdelijke voorzieningen daarin te onderzoeken en zo nodig maatregelen te benoemen waarmee de stabiliteit afdoende kan worden gewaarborgd.

⁴ WAQUA, versie 2005_02, model voor rivierkundige berekeningen.

⁵ Er is uitgegaan van een overall weerstandscoefficiënt, in plaats van de specifieke coëfficiënt op basis van de korrelruwheid.

⁶ Vrijwel overal bevindt zich in het zomerbed een grove toplaag (pleisterlaag) die het onderliggende, fijnere sediment beschermt tegen erosie. Als deze toplaag bij een extreem hoge afvoer lokaal bezwijkt en het onderliggende materiaal veel fijner is kan dit leiden tot een diepe ontgrondingskuil.

⁷ Weerstandscoefficiënt uit de formule van Chézy, de formule waarmee stroomsnelheden kunnen worden berekend.

⁸ Hiervoor kan gebruik worden gemaakt van een ontgrondingsformule waarin het begin van beweging geen 'harde' grens is, maar als een 'zachte' geleidelijke overgang is geformuleerd (bijvoorbeeld de Paintal formule), zo nodig met een toeslag voor 3D-effecten en de opwekking van extra turbulentie bij de stuw.

⁹ Voornamelijk van en naar de scheepswerf bij Linne.

Op basis van de uitkomsten van de onderzoeken kunnen in het kader van de Waterwetvergunning nadere uitvoeringseisen worden overwogen en mogelijke maatregelen achter de hand worden bepaald.

2.2.2 Vertroebeling van water

De slibbodem van de Gerelingsplas en Spoorplas zal worden vergraven en worden geborgen in de Spoorplas. Het MER geeft aan dat langdurige vertroebeling van het water grote invloed kan hebben op de biochemische en ecologische kwaliteit van het oppervlaktewater. In het MER worden mitigerende maatregelen genoemd, die met name betrekking hebben op slibberging.

De Commissie adviseert te onderzoeken of langdurige vertroebeling van het water te verminderen is en hoe daar mogelijk met uitvoeringsmaatregelen zowel gericht op het vergraven als op het bergen van bodemslib mee om kan worden gegaan.

2.3 Natuur

Kwalitatieve en kwantitatieve effectbeschrijvingen

De effecten op natuur zijn in het MER voornamelijk kwalitatief beschreven. De beschrijvingen zijn navolgbaar en leiden tot goed onderbouwde conclusies.

Beschermingsmaatregelen

Hoewel de Maasplassen nog niet zijn aangewezen als Speciale Beschermingszone in de zin van de Vogelrichtlijn, is deze richtlijn volgens het Stimuleringsplan Natuur, Bos & Landschap van de provincie Limburg wel van toepassing.¹⁰ Op basis van de Vogelrichtlijn zullen beschermingsmaatregelen genomen moeten worden om te voorkomen dat vogels worden verstoord, met name gedurende de broedperiode.¹¹ Deze beschermingsmaatregelen zijn in het voorkeursalternatief van het MER genoemd:

- de Spoorplas wordt afgesloten voor alle watersport;
- de rustfunctie van de Gerelingsplas wordt geborgd doordat alleen nog maar in de zomermaanden (juli tot en met oktober) watersport mogelijk zal zijn;
- er wordt extra rust- en foerageergebied voor watervogels toegevoegd in de nieuwe geul in de Schuttelkesnak.

De kans op verstoring neemt door de maatregelen af ten opzichte van de huidige situatie. Het uitvoeren van het project conform de Gedragscode Zorgvuldig Winnen voor ontgrondingen kan bij de vergunningverlening cq ontheffing voor de Flora- en faunawet voldoende waarborg bieden voor het voorkomen van nadelige invloed op vogelsoorten.

¹⁰ Stimuleringsplan Natuur, Bos & Landschap, uitwerking Midden Limburg West, paragraaf 8.2.1.

¹¹ Zie artikel 5 Vogelrichtlijn.

2.4 Woon- en leefomgeving

Geluidsbelasting

Als toetsingskader voor geluid wordt in het MER gerefereerd aan het Grensmaasprotocol. Dit protocol is op zich niet het juiste toetsingskader, maar verwijst wel naar Circulaire natte grindwinningen, die op dit project wordt toegepast. Het MER geeft aan dat het voornemen binnen de grenswaarden van de Circulaire natte grindwinningen kan worden gerealiseerd. De in het MER berekende geluidsbelasting van het initieel gehanteerde bronvermogen van het winningsmaterieel is hoog. Voor het bepalen van een *worst case* scenario is dit relevant, maar het duidt niet op het in het MER genoemde toepassen van *state of the art* materiaal.

Maatregelen

Mogelijkheden die in het MER worden genoemd waarmee de geluidsbelasting van het voornemen kan worden gereduceerd zijn het:

- inzetten van stiller materieel op basis van de best beschikbare technieken;
- extra afveren en afschermen van materieel;
- optimaal positioneren van het grindwinapparaat
- inzetten van stiller grindwinmaterieel in de nabijheid van bebouwing
- op grotere afstand van bebouwing klasseren en verwerken van grind;
- vermijden van cumulatieve effecten.

De Commissie wijst op de aandacht die omwonenden vragen voor handhaving van de geluidsbelastingnormen en de wens een aanspreekpunt te hebben bij het ervaren van geluidshinder.¹²

De Commissie adviseert bij vervolgbesluitvorming aandacht te besteden aan monitoring van de geluidsoverlast tijdens de uitvoering van het voornemen en communicatie met de omgeving over mogelijke geluidshinder en de te nemen mitigerende maatregelen.

¹² Zie bijvoorbeeld zienswijze L. Kessels, waarin ondermeer wordt verzocht om een klachtentelefoon.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: Ballast Nedam Grondstoffen

Bevoegd gezag: College van burgemeester en Wethouders van de gemeente Roermond (Coördinerend), College van Gedeputeerde Staten van de Provincie Limburg en Rijkswaterstaat Limburg

Besluit: wijzigen van een bestemmingsplan, vergunningen inzake Ontgrondingenwet en Waterwet

Categorie Besluit m.e.r.:

plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie C9, C16.1 en mogelijk C18.3

Activiteit: herinrichting na ontgroning (grindwinning) in het gebied 'de Lus van Linne' voor natuurontwikkeling en hoogwaterbescherming

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in de Staatscourant van 25 augustus 2009

ter inzage legging startnotitie: 26 augustus tot en met 7 oktober 2009

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 31 augustus 2009

richtlijnenadvies uitgebracht: 2 november 2009

inhoudseisen vastgesteld: 11 februari 2010

kennisgeving MER in De Trompetter van: 18 januari 2011

ter inzage legging MER: van 19 januari 2011 tot en met 12 april 2011

aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 17 januari 2011

toetsingsadvies uitgebracht: 21 april 2011

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

dhr. dr. J.H. van den Berg

dhr. ing. N. Faber

dhr. dr H.J.R. Lenders

dhr. D. Spel (secretaris)

dhr. drs. L.H.J. Verheijen (voorzitter)

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in de besluitvorming. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer en de eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake, als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die

gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, alvorens het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- Rivierkundige beoordeling project Lus van Linne, PR 1626, HKV, juni 2009;
- Verkennend (water)bodemonderzoek en aanvullend asbestonderzoek Lus van Linne, Dibec, 29 september 2009;
- Notitie waterbodempkwaliteit Spoorplas en Gerelingsplas, Dibec, 23 oktober 2009;
- Bureaustudie Cultuurhistorie en de Lus van Linne, Jan Willem Allewijn, februari 2010;
- Archeologisch onderzoek, Grontmij Archeologische Rapporten 892, 22 maart 2010; Nieuw Leven in de Lus van Linne, hydraulisch morfologisch onderzoek, PR 1854, HKV, augustus 2010;
- Waterkwaliteit Lus van Linne, Deltares, 17 augustus 2010;
- Lus van Linne, geohydrologische analyse, Grontmij, 1 september 2010;
- Lus van Linne, Overzicht van ecologische ontwikkelingen, Maas in Beeld, oktober 2010;
- Planstudie MER Nieuw Leven in de Lus van Linne, Ballast Nedam Grondstoffen, november 2010;
- brochure bij planstudie MER, december 2010;
- M.e.r. notitie LKW Zuid, Natuurontwikkelingsproject Nieuw Leven in de Lus van Linne, Samenhang van rivierverruiming en retentie, V2.3, 1 december 2010;
- Akoestisch onderzoek herinrichting Lus van Linne, Adviesburo van der Boom, 2 december 2010;
- Nieuw Leven in de Lus van Linne, effect op Lateraalkanaal West, PR 1854, HKV december 2010;
- Stimuleringsplan Natuur, Bos & Landschap, uitwerking Midden Limburg West, Provincie Limburg.

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij tot en met 20 april 2011 van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieuomstandigheden of te onderzoeken alternatieven. Een overzicht van de zienswijzen en adviezen is opgenomen in bijlage 2.

BIJLAGE 2: Lijst van zienswijzen en adviezen

1. J.G.M. de Hoog, Linne
2. HSV St. Petrus Leeuwen, Roermond
3. Watersportverbond, Neer
4. Van Dijk advocaten namens M.R.J. Kahlert, Linne
5. Waterschap Peel en Maasvallei, Venlo
6. Stichting het Limburgs Landschap, Arcen
7. B. Grabert, Horn
8. VROM-Inspectie, Den Haag
9. E. Telle, Linne
10. Limburgse land- en Tuinbouw Bond, Roermond
11. Landschapsvereniging "De Kringloop", Roermond
12. M.A.W. Bell-Simons, Linne
13. Achmea Rechtsbijstand namens L.F.M. Kessels, Linne
14. Achmea Rechtsbijstand namens F.L. Elfrink, Linne
15. J.J.P. van Breemen, Roermond
16. Stichting Milieufederatie Limburg, Roermond
17. L. Kessels, Linne
18. L. Kessels, Linne
19. Achmea Rechtsbijstand namens W.J.A. Vialle, Linne
20. Provincie Limburg, Maastricht
21. Gemeente Maasgouw, Maasbracht
22. Waterschap Peel en Maasvallei, Venlo
23. M.A.W. Bell-Simons, Linne
24. HSV St. Petrus Leeuwen, Roermond
25. Waterschap Roer en Overmaas, Sittard

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Nieuw Leven in de Lus van Linne

Ballast Nedam Grondstoffen B.V. heeft het voornemen om een herinrichting uit te voeren in de Lus van Linne. De herinrichting moet leiden tot de realisatie van ruim 200 hectare dynamische riviernatuur en zal bijdragen aan de hoogwaterbescherming. Voor de herinrichting is wijziging van het bestemmingsplan van de gemeente Roermond nodig en vergunningen inzake de Ontgrondingenwet en de Waterwet en wordt een procedure voor de milieueffectrapportage doorlopen. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Roermond treedt op als coördinerend bevoegd gezag.

Commissie voor de
milieueffectrapportage

ISBN: 978-90-421-3229-0

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

